

Kutatásainak legállandóbb és soha ki nem merülő témája azonban Dante volt. Ő szervezte meg a firenzei költőóriás *Összes műveinek* kiadását (1962), mozgósítva a magyar dantisták egész táborát. Ez a kiadvány megelőzte pl. a nagy francia Dante-kutató Pézard ugyanilyen publikációját, s nem sok nemzet dicsekedhet hasonlóval. Ő szerkesztette — és két nagy tanulmány erejéig írta is — a *Dante a középkor és a reneszánsz között* c. 1966-ban megjelent tanulmánykötetet, amely nemzetközileg is elismert, méltó magyar hódolat volt a *divino poeta* születésének 700. évfordulójára. E munkáiért kapta meg Firenze városának Dante-aranyérmét és több más olasz kitüntetést.

Nem fejezhetem be rövid emlékező írásomat személyes kapcsolatunk említése nélkül. Közél 25 éve már, hogy megismertük egymást, azóta dolgoztunk együtt a régi magyar irodalom kutatása terén. Vitáztunk is gyakran, hiszen Kardos Tibor kedvelte, bátran azt mondhatom: élvezte a humanista *altercatiót*. Nemezszer ellentmondtam neki, ő mindig derűs kedéllyel fogadta a bírálatot vagy tartott ki a maga igaza mellett. Midőn megírtam, hogy életműve legszebb alkotásait adta közre *Élő humanizmus* c. kötetében (Nagyvilág, 1973/1), 1973. január 20-án hozzám intézett levelét így kezdte: „Csak nagy lassan épültem fel egy influenza szövődményeiből, amelyek a szívbetegségem súlyosbításában jelentkeztek”, majd kissé alább így folytatta: „Egy dologban örömezt vitatkozom Veled: s ez a dantei mű keletkezésének kronológiája...” A levél és az érveimre adott válasz e mondattal ért véget: „De ez most nekünk nem lényeges: az azonban igen, hogy én úgy érzem, végre látom, hogy azért nem éltem és dolgoztam hiában.” Dehogy hittem volna, talán maga sem gondolt rá, hogy ebben a szép mondatban már az élettől búcsúzott! Valóban, a Kardos Tibor életműve annyi értéket tartalmaz a tudomány, de a szélesebb körű olvasóközönség számára is, hogy csak ez a gazdagság enyhíti azt a fájdalmas hiányérzetet, amelyet távozása barátai, pályatársai és tanítványai körében hátrahagyott.

Bán Imre

Zimándi P. István

(1909—1973)

Szép élet volt Zimándi Piusé. Szép, mert korán talált egy olyan archimidesi pontot, amelyről tevékenysége minden mozzanatát rendezni tudta, amelyhez élete minden szálát hozzáfűzhetette. Szinte még ifjú emberként ragadt meg a századvég legtalányosabb és legrtragikusabb magyar sorsainak egyike, Péterfy Jenőé, s többé nem bocsátotta el.

Ezzel az egyetlen tárggyal foglalkozott, s hősről mindent, vagy majdnem mindent összegyűjtött, ami új föllelhető volt, ami még fölkezdhető volt. Tudta a pap nevét, aki megkeresztelte, ismerte családjának minden visztonagságát, fölkereste életének színtereit, átbúvárkodta iskolai tankönyveit, kikérdezte pályájának ittmaradt társait, átélte élete évszakainak hangulatait. Meg akarta találni a kulcsot ahhoz a zárhoz, amelyhez Gyulai — csüggedten vallotta be, — sohasem találta meg a nyitást.

Szűkkörű tevékenység volt tehát az övé? Igen, ha szokványos tudománytörténeti szempontból vesszük, hisz egyetlen „tárggyal”, egyetlen étellel foglalkozott mindvégig (— mert apró pedagógiai témáit kár volna e szép szenvedély nagysága mellé állítani). De amint egy korszak összképéből is rá lehet irányítani a figyelmet egy-egy kiválasztott egyéni útra, úgy egy-egy kiválasztott egyéni sorsból is rá lehet látni egy-egy egész korszakra. S valóban, e korszak általános művelődéstörténete rendkívül érdekes és fontos adalékaink hatalmas tömegét tárták föl Zimándi Péterfy-kutatásai. A korszak iskoláztatásáról, az értelmiségi kispolgárság napi életmódjáról, a középiskolák tanári karának belső szokásrendjéről, a tanítási órák mindennapi menetéről s még száz egyéb kérdésről tudósít könyve tüzetes alaposággal.

Általános esztétikai kérdésekhez, kétségkívül, nem volt erős érzéke és fölkezdültsége. De volt önismerete, s barátai és ismerősei tanácsára, s könyve szerencséjére, el is kerülte e kérdéseket.

Derűs és lelkes egyéniség volt, de élete alkonyán volt egy nagyon is érthető megbántottsága. Szerette volna, ha könyvére, ha kutatómunkájára megkapta volna, mint annyian, ő is a kandidátusi címet. Oponensei nemcsak kandidátusi vitáján, de a Minősítő Bizottság egyéb fórumain is többszörösen kiálltak méltányos óhaja teljesítéséért. S kiállt a Bizottság akkori irodalmi előadója is. Egy természettudós nem éppen szerencsés közbeavatkozása azonban az utolsó lépésnél, sajnos, útját állta a cím akkori odaítélésének. Egy nemrég határozat azonban lehetővé tette a fölülvizsgálat, s még megérhette, röviddel váratlan halála előtt azt, amit korábban megtagadtak tőle. Kis dolog az ilyen elégtétel, de talán teljesebbé tette ez is e szép és hasznos élet szelid harmóniáját.

Németh G. Béla

A kiadásért felel az Akadémiai Kiadó Igazgatója
Műszaki szerkesztő: Sós Attila
A kézirat nyomdába érkezett: 1973. XI. 6. — Terjedelem: 11,9 (A/5 fv)
74.75635 Akadémiai Nyomda, Budapest — Felelős vezető: Bernát György

СОДЕРЖАНИЕ

К 200-ЛЕТИЮ СО ДНЯ РОЖДЕНИЯ МИХАЙА ЧОКОНАИ-ВИТЕЗА

<i>Юлов, В.</i> : Место барокко в системе стилей у Чоконаи	647
<i>Вайда, Дь., М.</i> : Новый классицизм и Чоконаи	658
<i>Саудер, Й.</i> : «Страшные и весёлые сомнения»	665
<i>Биро, Ф.</i> : Адам Палоци Хорват, Чоконаи и Невтон	680
<i>Четри, Л.</i> : Михай Чоконаи-Витез: «К надежде»	687
<i>Дьенши, В.</i> : Формирование некоторых элементов позднего барокко и рококо в поэзии Чоконаи	698
<i>Рожса, Дь.</i> : Иконография Чоконаиана	707
<i>Силадьи, Ф.</i> : До сих пор неизвестные и забытые тексты Чоконаи и их соотношение с биографией поэта	716

*

<i>Гопп, Л.</i> : Адам Маньоки — живописец великого князя	733
---	-----

О з б о р

Варга Рожса—Пати Шандор: Библиография народных писателей (<i>Чюрёш, М.</i>)	744
Материалы к истории развития общественной мысли в 17-ом веке (<i>В. Виндиш, Е.</i>)	750
Гергей Андраш: Формирование идейной системы у Сечени (<i>Сегеди-Масак, М.</i>)	753
Пор Петер: Консервативные стремления к реформе в литературе конца 19-ого — начала 20-ого веков (<i>Надь, М.</i>)	759
Золтаи Дэнэш: Краткая история эстетики (<i>Вереш, А.</i>)	763

Х р о н и к а

Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető bármely postahivatalnál, a kézbesítőknél, a Posta hírlapüzleteiben, és a POSTA KÖZPONTI HÍRLAPIRODÁNÁL (KHI 1900 Budapest V., József nádor tér 1.) közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a KHI 215-96162 pénzforgalmi jelzőszámlára. Előfizetési díj: 66,- Ft. Egyes példányok beszerezhetőek az 1055 Budapest V., Bajcsy-Zsilinszky út 76. sz. alatti hírlapboltban.

Előfizethető és példányonként megvásárolható:

az AKADÉMIAI KIADÓ-nál, 1363 Budapest V., Alkotmány utca 21. Telefon: 111-010.
Pénzforgalmi jelzőszám: 215-11488, és
az AKADÉMIAI KÖNYVESBOLT-ban, 1368 Budapest V., Váci utca 22. Telefon:
185-612.

SOMMAIRE

AU 200ème ANNIVERSAIRE DE LA NAISSANCE DE MIHÁLY CSOKONAI VITÉZ

<i>Julow, V.</i> : Le baroque dans la synthèse de style de Csokonai	647
<i>Vajda, Gy. M.</i> : Le néo-classicisme et Csokonai	658
<i>Szaunder, J.</i> : „Doutes effrayants et égayants”	665
<i>Bíró, F.</i> : Ádám Pálóczi Horváth, Csokonai et Newton	680
<i>Csetri, L.</i> : Mihály Csokonai Vitéz: A l'espoir	687
<i>Gyenis, V.</i> : Quelques éléments du baroque tardif et du rococo dans la poésie de Csokonai	698
<i>Rózsa, Gy.</i> : Iconographia Csokonaiana	707
<i>Szilágyi, F.</i> : Des textes inconnus et oubliés de Csokonai et leurs rapports biographiques	716

*

<i>Hopp, L.</i> : Ádám Mányoki, le peintre du prince Rákóczi	733
--	-----

Revue

Rózsa Varga—Sándor Patyi: A népi írók bibliográfiája (La bibliographie des écrivains du courant populaire.) (<i>Csűrös, M.</i>)	744
Adattár XVII. századi szellemi mozgalmaink történetéhez. (Documents à l'histoire des mouvements spirituels du XVII ^e siècle.) (<i>V. Windisch, É.</i>)	750
András Gergely: Széchenyi eszmerendszerének kialakulása. (La formation du système d'idées de Széchenyi.) (<i>Szegedy-Maszák, M.</i>)	753
Péter Pór: Konzervatív reformtörekvések a századforduló irodalmában. (Des efforts de réforme conservateurs dans la littérature du tournant du siècle.) (<i>Nagy, M.</i>)	759
Dénes Zoltai: Az esztétika rövid története. (L'histoire abrégée de l'esthétique.) (<i>Veres, A.</i>)	763

Cronique

